

RECENZE

**Böckstiegel Karl-Heinz – Kröll Stefan Michael – Nacimiento Patricia (eds).
Arbitration in Germany: The Model Law in Practice.
Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2015, 1169 s.**

V roce 2015 bylo publikováno druhé vydání úspěšné knihy *Arbitration in Germany, The Model Law in Practice* (česky: Rozhodčí řízení v Německu, Vzorový zákon v praxi, dále jen „*Komentář*“). Druhé vydání navazuje na první vydání z roku, které nemohlo reflektovat nové znění Rozhodčích pravidel Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo z roku 2010. Nové vydání rovněž zohledňuje vývoj v německé judikatuře v období let 2008 až 2014. Komentář reaguje i na rostoucí význam specializace v oboru rozhodčího řízení, což dokládají nové rozhodčí řády Německého arbitrážního institutu, které byly vydány v letech 2008 až 2010 (Dodatková pravidla pro urychlené řízení z roku 2008, Sportovní rozhodčí řád z roku 2008, Dodatková pravidla pro spory obchodních společností z roku 2009, Řád pro znalecké a rozhodčí řízení z roku 2010 a Procesní řád pro adjudikaci sporů při dodávce výstavbových celků z roku 2010).

Text *Komentáře* zaručuje nejvyšší vědecký standart díky přehlednému a rozsáhlému poznámkovému aparátu, který usnadňuje čtení vlastního textu, ke kterému si čtenář sám podle své potřeby může snadno dohledat relevantní judikaturu a literaturu podle odkazů uvedených v poznámkách pod čarou. Kolektiv autorů tvoří celkem 48 renomovaných odborníků i mladých nadějných autorů z právní teorie (univerzitní odborní asistenti, akademičtí radové a profesori) i praxe (advokátní koncipienti, advokáti, rozhodci a ředitelé právních oddělení obchodních komor).

Komentář je přehledně strukturován. Celkový přehled obsahu publikace se nachází na stranách XIII až XX. Komentář se dělí do čtyř částí. V první části se nachází obecný výklad týkající se vhodnosti volby Spolkové republiky Německo jako místa pro konání mezinárodní nebo vnitrostátní arbitráže. Druhá část obsahuje komentář k desáté knize německého civilního procesního řádu (§ 1025 až 1066, dále jen „ZPO“), která reguluje rozhodčí řízení. Třetí část zahrnuje komentář k Rozhodčím pravidlům Německého arbitrážního institutu z roku 1998. Ve čtvrté části se nachází výklad o arbitrabilitě vybraných okruhů sporů a o některých otázkách souvisejících s rozhodčím řízením konaným v Německu.

První část komentáře (s. 1 až 50) by bylo možné označit za stručného průvodce rozhodčím řízením se sídlem na území Spolkové republiky Německo. Editori *Komentáře* K. H. Böckstiegel, S. Kröll a P. Nacimiento zasvěcují úvodem čtenáře do historického vývoje, systému pramenů a charakteristických rysů rozhodčího řízení v Německu (s. 1 až 12). Pro čtenáře je nepochybně praktické, že jsou zmíněna specifika arbitráže institucionální i vedené *ad hoc* (s. 12 až 15). Pro usnadnění volby a kontaktování rozhodčích soudů působících ve Spolkové republice Německo jsou uvedeny označení a kontaktní údaje vybraných stálých rozhodčích soudů. Užitečná jsou doporučení a informace týkající se formy a účinků rozhodčí smlouvy (s. 21 až 26). Následuje stručná deskripce procesu ustavení rozhodců a průběhu rozhodčího řízení podle německého ZPO (s. 27 až 50). Ve vztahu k první části lze shrnout, že je určena především čtenáři, který se s rozhodčím řízením nesetkal, nebo má s rozhodčím řízením zkušenosti, ale potřebuje se jen rychle seznámit se zvláštnostmi rozhodčího řízení se sídlem na území Spolkové republiky Německo. Výhodou takového přístupu je zatraktivnění knihy rovněž pro laickou veřejnost. Nevýhodou je pak duplicita výkladu ve vztahu k některým následujícím pasážím v textu části druhé až čtvrté (např. stručný výklad k *ad hoc* arbitráži na s. 14 a podrobný komentář na s. 727 až 751).

Druhá část (s. 53 až 582) *Komentáře* kopíruje strukturu § 1025 až 1066 německého ZPO, přičemž vlastnímu komentáři k jednotlivým paragrafům předchází stručný seznam literatury a přehled obsahu, který je závislý na rozsahu komentářového textu. K rozsáhlejším ustanovením ZPO, která vyžadují delší komentář, jsou pro snazší orientaci v textu vytvořeny dílčí obsahy, které zahrnují přehledné dělení na kapitoly, podkapitoly, oddíly, pododdíly a marginální čísla. Komentář k méně významným a méně rozsáhlým ustanovením ZPO doplňuje zpravidla stručnější komentář rozdělený pouze na kapitoly označené římskými číslicemi, které se člení na odstavce označené marginálními čísly. U komentovaných ustanovení ZPO není uvedeno, z jakého právního stavu Komentář vychází, což bude nutit čtenáře k verifikaci, zda text zákonného ustanovení nebyl novelizován. Samotnému textu komentáře k jednotlivým paragrafům předchází seznam relevantní odborné literatury. Odkazy na relevantní německou judikaturu, zvláště právní předpisy a odbornou literaturu, o které se opírá výklad jednotlivých ustanovení ZPO, se nacházejí v poznámkách pod čarou a nenarušují tak celistvost textu komentáře. V textu komentáře je použita řada zkratk, jejichž význam je vysvětlen v seznamu na stranách XXIX až XXXVII. Z komentovaných ustanovení bude pro českého čtenáře důležité seznámit se s problematikou arbitrability sporů podle § 1030 ZPO. K této otázce existuje rozsáhlá judikatura německých soudů, na niž je odkazováno v poznámkách pod čarou. Informace obsažené v komentáři k § 1030 ZPO mohou být klíčové pro posouzení, zda může být určitý spor předmětem rozhodčího řízení podle ZPO a zda si sporné strany zvolí jako sídlo rozhodčího řízení Německo. Čtenář by si však měl být vědom toho, že někdy se podrobnější informace o arbitrabilitě určitých okruhů sporů nachází až v části čtvrté v rámci výkladu o specializované arbitráži (např. arbitrabilita pojistných sporů na s. 889 a násl.).

Ve třetí části (s. 585 až 724) se nachází komentář k rozhodčímu řádu Německého arbitrážního institutu, který je zřejmě nejvýznamnějším stálým rozhodčím soudem v Německu a byl založen v roce 1992 jako nástupce Německé arbitrážní komise vzniklé již v roce 1920. Německý arbitrážní institut je stálým rozhodčím soudem, před kterým je možné vést nejen rozhodčí řízení, ale i jiné mimosoudní a „mimorozhodčí“ způsoby řešení sporů (např. se jedná o Pravidla pro řešení sporů z roku 2010 prostřednictvím *conflict managera*). Komentář k rozhodčímu řádu Německého arbitrážního institutu z roku 1998 má praktické zaměření a obsahuje v poznámkách pod čarou komparaci s ustanovením rozhodčích řádů jiných rozhodčích institucí. Velmi užitečnou pomůckou představuje úvod do rozhodčího řízení vedeného před Německým arbitrážním institutem (na s. 585 až 592), ve kterém se nachází přehled všech pravidel řízení používaných pro řešení sporů touto stálou rozhodčí institucí včetně doporučení pro výběr vhodné varianty. Tato pasáž zahrnuje i stručnou charakteristiku průběhu rozhodčího řízení vedeného před Německým arbitrážním institutem.

Čtvrtá část (s. 728 až 1081) *Komentáře* je tvořena několika kapitolami poměrně různorodého zaměření. Nachází se zde již zmiňovaný výklad o průběhu *ad hoc* arbitráže v Německu. Následuje analýza průběhu arbitráže podle Pravidel rozhodčího řízení Mezinárodní komory v Paříži z roku 2012 (dále jen „Pravidla ICC“). Rozbor se zaměřuje na vzájemné působení ZPO a Pravidel ICC v případě, že má rozhodčí řízení vedené podle uvedených rozhodčích pravidel sídlo na území Německa. Důvodem zařazení této kapitoly do Komentáře byla skutečnost, že se stále více rozhodčích řízení vedených podle Pravidel ICC koná na území Německa, což spoluautoři dokládají statisticky na straně 755. Velká pozornost je věnována v několika kapitolách specializovanému rozhodčímu řízení (arbitráž ve sporech: námořních, obchodních, investičních, bankovních, pojistných, ohledně duševního vlastnictví, v oblasti práva obchodních společností, v energetickém sektoru a ze smluv o obchodním zastoupení). Pominuty nebyly ani otázky důvěrnosti rozhodčího řízení, dopadů insolvenčního řízení na rozhodčí řízení probíhající v Německu a prohlášení vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Problematice výkonu

rozhodčího nálezu je věnováno přibližně dvacet stran (s. 1062 až 1081), které seznamují čtenáře stručně a jasně s předpoklady a způsoby výkonu peněžitých a nepeněžitých exekučních titulů. Za velmi instruktivní lze označit grafické znázornění variant výkonu rozhodčího nálezu včetně odkazů na relevantní ustanovení ZPO (na s. 1063 a 1064).

Pro čtenáře bude nepochybně užitečnou pomůckou podrobný věcný rejstřík na stranách 1137 až 1169.

Na konci komentáře se nacházejí celkem tři přílohy a seznam literatury. Za nejvýznamnější lze považovat Přílohu č. I, která obsahuje komparaci desáté knihy ZPO a Vzorového zákona Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985. Takové srovnání může být užitečné z pohledu normotvůrců z jiných států, kteří se mohou seznámit s tím, v jakém rozsahu byl použit Vzorový zákon jako předloha pro novelizaci desáté knihy ZPO, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 1998.

Pro uživatele *Komentáře* je příjemným překvapením, jak se podařilo bez ohledu na relativně velký počet spoluautorů vytvořit systematicky provázané a stylisticky kompaktní dílo, které je psáno i z hlediska zahraničního čtenáře vysoce odborným a přitom jasným a srozumitelným jazykem. Mezinárodní charakter díla je však do určité míry limitující v tom, že se autoři snaží podat přesnou informaci čtenářům ze všech právních kultur, což má za následek, že komentář neobsahuje v některých částech tak hlubokou analýzu tématu jako některé německé komentáře k ZPO.

Cílem této recenze nebylo, a s ohledem na rozsah *Komentáře* ani nemůže být, poskytnutí úplného přehledu obsahu posuzované publikace. Cílem recenze bylo představit odborné veřejnosti nový moderní progresivní *Komentář*, který přináší ucelený pohled na problematiku německé právní úpravy rozhodčího řízení v širších souvislostech. Závěrem lze shrnout, že zatímco v první části *Komentář* poskytuje základní přehled fungování rozhodčího řízení ve Spolkové republice Německo, ve zbývajících třech částech *Komentář* obsahuje podrobnější výklad doplněný o úvahy *de lege ferenda*. *Komentář* zaujme jak čtenáře působící v právní teorii, tak i v právní praxi (advokáti, exekutoři, notáři, soudci).

Petr Dobiáš*

* JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D., Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. E-mail: dobias@prf.cuni.cz.